

ר' עובדיה מברטנורא

יפה, וכן נהגו העם: יב בתבלים אסורים. כגון תבלין של תרומה או של ערלה וכלאי הכרם: אפילו חלמון. האודם של ביצה שהוא מבפנים, וכל שכן החלבון שהוא מבחוץ: מי כבשים ומי שלקות. שנכבשו או נשלקו בהן תרומה, אסורים לזרים:

יא א אין נותנין דבלה וגרוגרות. של תרומה: לתוך המוריים. שומן של דגים: מפני שהוא מאבדן. שכן דרך דבלה וגרוגרות הנתונים במוריים לסחטן ולהוציא את מימיהן ואחר כך משליכן: אבל נותנים את היין למוריים. רגילים היו לתת יין למוריים שלא היה בו שמנונית כל כך כדי למתקן ולתת בו טעם. הלכך מותר ליתן יין של תרומה לתוכו, ולא אמרנו לעבורי זוהמא בלבד הוא נותן את היין והוי כמאבדן: אין מפטמין את השמן. של תרומה בעקרי בשמים שבולעים את השמן ואזיל לאבוד. אי נמי דלא חזי השמן לאכילה כשהוא מפוטם: יינומלים. נותנים לתוך היין דבש ופלפלין: ממעיטו. שמתחסר ומתמעט על ידי הבשול. ואית דמפרשי שממעיטו משותיו, שאין בני אדם רגילין לשתות יין מבושל כמו חי: מפני שהוא משביחו. ומתקיים יותר. ואין הלכה כרבי

משנה יב

ביצה שנכתבשלה בתבלין אסורין כגון תבלין של תרומה או תבלין ערלה וכדומה, **אפלו חלמון שלה** - החלק הצהוב הפנימי **אסור, מפני שהוא בולע** מן התבלין האסורים. **מי שלקות ומי כבשים של תרומה, אסורים לזרים** כדין תרומה:

פרק אחד עשר

קדושת התרומה ודרך שמירתה

משנה א

אין נותנין דבלה וגרוגרות של תרומה לתוך המוריים - רוטב של דגים כבושים, **מפני שהוא מאבדן** שהנותגן למוריים, דרכו לסחטן ואחר כך לזרקו, ונמצא מפסיד את התרומה, **אבל נותנין את היין של תרומה למוריים** כי אינו מאבדו, אלא הוא נאכל עם המוריים.

ואין מפטמין - רוקחים את השמן של תרומה בבשמים של חולין, לפי שהשמן נספג בבשמים ונזרק איתם ונאבד, **אבל עושין את היין של תרומה ינומלין** - נותנים לתוך היין דבש ופלפלים, והכל נאכל.

אין מבשלין יין של תרומה, מפני שהוא ממעיטו - מחסרו בבישול. **רבי יהודה מתיר, מפני שהוא משביחו** וכך מתקיים יותר:

ביאורים והרחבות

ודבריהם דחוי ואינו מותר אלא המכובשין בלבד, אבל זולתם בודקים אותם בנותן טעם. אבל הכבד כשנתבשל אסור לאכלו, הוא וכל מה שנתבשל עמו, לפי שהוא מלא דם, אלא באחד משלשה דרכים: אחד שיחלוט אותו בחומץ קודם בשולו עד שיתלבן, או במים רותחין, או יבהבו (באש) ואחר כך יבשל אותו, ונהגו כל העם להבהבו בלבד קודם בשולו.

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

תרומות - פרק אחד עשר

משנת רפאל - רצה

משנה ב

מי שעבר ועשה³⁴ דְּבַשׁ מִתְּמָרִים של תרומה, וַיֵּין מִתְּפֹחִים של תרומה, וְחֶמֶץ מִסְתַּנּוּיֹת של תרומה, ואלו ענבים שנגמר בישולם בסתיו, ורגילים לעשות מהם חומץ, וְשֶׁאֵר כָּל מִי פִירוֹת. חוץ מִיֵּין וּשְׂמֹן: מִחֵיִב קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. לִזְר האוכלן בשוגג דחשיב להו משקה תרומה ממש: וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פֹּטֵר מִחֹמֶשׁ. אבל קֶרֶן חֵיִב, ולכתחלה אסורים לזרים: מִטְּמֵא מוֹשׁוֹם מִשְׁקָה. טמאים ומטמאים ומכשירים זרעים לקבל טומאה כשאר משקים, דכתיב (ויקרא יא) אשר יבא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה: כְּמוֹנֵי פְטָמִין. כפטם הזה שמונה צרורות בשמים שלו שלא בדקדוק וחוזר ומוסיף עליהם, אבל חכמים בדקדוק מנו שבעה משקים, שאלו בלבד טמאים ומטמאים ומכשירים הזרעים לקבל טומאה, ואין להוסיף עליהם. ושבעה משקין שמנו חכמים הם מים, טל, יין, שמן, דבש דבורים, חלב, דם. והלכה כרבי יהושע: ג אין עושין תמרים דבש. אם הם של תרומה או של מעשר שני. שהתמרים אוכל והדבש משקה, ואין מחזירים האוכל משקה: אלא בזיתים וענבים בלבד. דכפירוש אמרה תורה בהם

והשמן המפורשים בתורה. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא את המשקין הללו מוֹשׁוֹם מִשְׁקָה המכשירים את האוכל לקבל טומאה כשאר משקים.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא מָנוּ חַכְמִים שֶׁבְּעָה מִשְׁקִין המכשירים את האוכלים לקבל טומאה כְּמוֹנֵי פְטָמִים - כרוקחי בשמים הללו המונים את צרורות הבשמים שלא בדקדוק, אֵלֶּא אָמְרוּ חכמים: רק שֶׁבְּעָה מִשְׁקִין טְמֵאִים - טל, מים, יין, שמן, דם, חלב ודבש דבורים, וְשֶׁאֵר כָּל הַמִּשְׁקִין טְהוֹרִין מלטמא, וגם אין מכשירין לקבל טומאה, שהם נחשבים כזיעה בלבד:

משנה ג

אסור לשנות פירות תרומה ומעשר שני מדרך אכילתם הרגילה, לפיכך אין עושין תְּמָרִים של תרומה דְּבַשׁ, וְלֹא תְּפֹחִים של תרומה יֵיִן, וְלֹא סְתַנּוּיֹת - ענבי סתיו של תרומה חֶמֶץ, וכן וְשֶׁאֵר כָּל הַפְּרוֹת אין מְשַׁיִן אותם מִבְּרִיתָן לעשות מהם משקה בַּתְּרוּמָה וּבַמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי הואיל וכל עיקרם הוא לאכילה בלבד, אֵלֶּא זֵיתִים וְעֵנָבִים בְּלֶבֶד שמותר לעשות מהם יין או שמן, כיון שעומדים לכך ושבח הוא להם.

ביאורים והרחבות

34. שהרי פירות שאינם עומדים למשקים אלא לאכילה כמות שהם, אסור לעשות משקים מפירותיהם, כיון שגורעים בזה מחשיבותם. מלבד יין מענבים ושמן מזיתים שמותר, כיון שפירות אלו עומדים מעיקרם לכך, כמבואר במשנה הבאה.